

mețeriașii

foae cu mîini

Răzvan Supuran (coord.)

Meteriasii

y ı

Meţeriaşii (foae cu miini)

volum coordonat de

Răzvan Supuran seria
Etnografie i colecția Eseu

www.cdpl.ro i
editura@cdpl.ro
tel.: 021.2607596; 0741.587259;

0726.407349

editor: Cristian Cosma (un cristian) producție: Victor Jalbă-Șoimaru

fSrfwA Cartea a apărut cu sprijinul

xV/^Ai Administrației Fondului Cultural Național

typefaces Warnock Pro & Adobe Text Pro, designer Robert

Slimbach, Adobe Systems Incorporated
typeface Meţeriaşii, designers Victor Jalbă-Şoimaru & Cosmin Manolache
tipărit la Mega Prinţ, Cluj-Napoca

0 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Descrierea CIP a
Bibliotecii Naţionale a
României Meţeriașii:
foae cu miini /
Răzvan Supuran
(coord.);

Șerban Anghelescu (postf.). - București: Casa de pariuri literare, 2011 ISBN: 978-606-8342-43-6

I. Supuran, Răzvan (coord.)
II. Anghelescu, Șerban (postf.)

Răzvan Supuran

(coord.)

Meter iaşii

(foae cu

mîini)

Antologia de față reunește texte apărute în revista *Mețeriașii,* publicație de circulație limitată, fabricată pe hârtie meșteșugită și tipărită manual în cadrul Atelierului de Carte de la Muzeul Țăranului Român.

Mețeriașii este o publicație independentă, care își propune să trateze exhaustiv tema meșteșugurilor, pentru o corectă descriere a lumii făcute cu mâinile. Intenția pe termen lung este de a crea o bază de date care să reprezinte materialul de lucru pentru o enciclopedie a meșteșugurilor.

Din punct de vedere tehnic, *Mețeriașii* este unica publicație realizată pe hârtie manuală, care îmbină tehnicile tradiționale de tipar cu cele industriale. în perspectivă, se dorește ca obiectul în sine să fie realizat exclusiv manual: o anume rețetă de hârtie manuală și cele mai bune tehnici de tipar (litogravură, xilogravură, gravură în metal, tipar cu placă fixă, tipar înalt, ilustrație originală).

Din punct de vedere editorial, echipa (Șerban Anghelescu, Călin Torsan, Cosmin Manolache, Ciprian Voicilă, Răzvan Supuran) propune pentru fiecare număr un anume subiect, invită specialiști care să scrie despre acesta și publică interviuri și reportaje cu meșteșugarii autentici. Toate textele (și, când este cazul, traducerile) sunt postate pe meteriasii.blogspot.com.

(Anul i, nr. 1, februarie, 2010]

Facerile lumii

— Șerban Anghelescu

în mintea unui țăran locuiau împreună fără să intre în conflict (bănuiesc) două versiuni radical diferite ale Genezei: cea veterotestamentară și cea orală, de origine necunoscută. în *Vechiul Testament,* Dumnezeu desparte lumina de întuneric, apele de ape, apele de uscat, toate prin cuvânt. Ce era unit se desparte și Dumnezeu așază hotar între elementele separate. Fără mâini și fără adversar. Doar prin spunere. în miturile țărănești, lumea se face greu. Există adversitatea, înșelăciunea, eșecul. Domină gesturile mâinii. Mâinile diavolului iau sămânța de pământ din fundul apei primordiale, nemărginite, o scapă printre degete. Dracul se întoarce la suprafață cu pământ sub unghii. Unghia lui Dumnezeu scoate pământul de sub unghia diavolească. Dumnezeu face cu mâinile lui o turtiță de pământ pe care se așază și adoarme. Se retrage în somn. Diavolul vrea să-l înece și-l rostogolește sau îl poartă în brațe spre marginea pământului. Pământul crește fără margini. Istoria e foarte complicată. Aici mă interesează în primul rând mișcările mâinii. Facerea manuală. Pământul nelimitat acoperă apa. Soluția se află în mâinile Domnului. El strânge în mâini pământul încă fraged. Prin compresiune apar munți și văi, înaltul și adâncul. Diferența care face posibilă istoria. Văile vor fi ale plângerii, ale morții, dealurile vor fi ale dorului, în înălțimi va locui Domnul. Aceste ultime împărțiri nu există în istoriile facerii, dar sunt cuprinse în organizarea simbolică a lumii noastre. Acum vreau să vă gândiți la mâinile divine care au ținut pământul (care devenise) infinit și la cele două geneze. Cea dintâi, prestigioasă, exclude gestul. A doua, umilă, privilegiază manualitatea și dă de gândit mai mult decât prima. E problematică.

Meţereşi mâinile. Arta elastică

Kazvan Supuran

dam vidanjorii temelor. Nu-i un nroloo- rl ’

despre alții. ’ o ei scnem, nu

ca luat Tdt-a '3 meţere "Punentu-i ca dat, lucru’
Muzeul > dpram fi ane de găsk răspuns la asta: ce este ne
i n t e r j ^ -trebările. Nu

*« fi, i„ *, pa ra laiTaSrSM,ia " niC/ P1
«7buî'smf me5‹erii' Ti'lul foii esM S! ^P™-
ai căutat vreodată oare rerete^T™ ^ do! bani ? Dar
na bucată ? Că de ai căutat m amf>a'lampa lumma> Jumi-
meșterii nemorți, nici printre ceilal^săl ? * * ■ ™ printre
on paiațe. Că nu se mai fac, nu de aka dar Z * bibHotecr Piețe
compunem aici. ’ uri ex,sta- încercăm
să le re-

Meţere este casa lor. Obiectele Arătate ca semne și
simboluri, renasc din refJ' SUIU anotimpul viu. O casa ca o gospodărie, o ogradă plurală
As zire"^1 oU ^ netrăitul- ta cetațeanul unei așa republici Metere este UmV a> darîncănuexis-

Are casă și masă, hrană si oaspeți o T " 3 d e Catre cei care se Pncep Multe sunt într-o gospodărie toate făcute d” -^^ ?* Câte nu are- In locul dirept luat prin IntruoănÎ^ *f* *T* *D* *L* Mâini,e sunt un<*e ? rea iese din întâlnirea cititorului (un fii m l ^ &Cere ?‹ fiire> înțe,ege- obiectele interior mânuite cu folos de că“r ^ prive?te) ™ neva desface. Cei pricepuţi, înțeleși să fie 1 PnCepU*L Qneva face> a'tci-

1 De la vintage.

Meseria este către obiect, așa cum arta este de la început arta de a... în acest sens, publicația în cauză este despre obiectele făcute de mâini. Lucruri lucrate de mâinile unuia, folosite de celălalt. M-am săturat de subiect, să dăm întâietate obiectului.

Postulez începutul gândirii practice în interpretarea lui kinesis. Pentru referințe există bibliografii, să nu întindem ițele. Rămâie sentința cea scurtă, mișcarea ca mișcare către. Posibilitatea transformării lucrurilor din unul în altul, materia în material, indiferent de semnificație sau folosință, exprimată minimal, dar cu gramatică exactă, cuiul se bate cu ciocanul iar pana cu maiul, și cu specificații bine învățate, ca într-un manual de reguli naturale despre materialitate și absența ei - facerea posibilului. Pentru un obiect meșterit, absența e gaură, adică rost. Golul se face locaș, iară mișcarea de folosire este pentru obiectul potrivit. Alese sunt cele bune de umplut.

A rostui, rost; a meșteri, măiastru; a potrivi, întâlnire; a iți, ițe; a mânui, meșteșug; a închipui, chip. Predicațiile lucrului cu mâna, meșterul este maestru al artei de a fi prin lume. Sensul e cerut, nu donat. Adicătelea sensul mișcării. întâlnire este semnificația, a făcătorului cu folositorul. Preamărim imaginarul, aflându-1 în lucrurile făcute. Fapta este postfața unei închipuiri.

Pe șleau, o foaie despre cum se fac acestea și de ce. Atunci, meșteșugul este artă elastică. (...) foaie-hârtie, meșterită cu mâinile. Dacă ar fi fost mai lungă nu aș fi strâns rândurile; ba bine că-i lată. A făcut posibilă lumea așa, poate că a fost cel mai important instrument pentru. Pravila, manuscrisul, biblioteca, multiplicarea, globalizarea cu ea s-au făcut. Bibila, Manualul, Cartea. Chiar și editorii, cenzura, sistemul. Dar despre hârtia făcută cu mâinile, pe foaia următoare.

Mâna mea e o poveste

— Ciprian Voicilă

La ce ne folosesc mâinile ?

Cineva a denumit mâna „mama tuturor uneltelor". Dacă stăm să ne gândim puțin, trebuie să recunoaștem că așa este. Pentru om, mâna este ea însăși o unealtă. Putem face un inventar al activităților care au în prim-plan mâna. Cu ea ne hrănim, salutăm, ne facem semnul crucii, mângâiem ființele pe care le iubim, scriem, ne ștergem lacrimile când viața devine greu suportabilă, ne jucăm, ne scărpinam în ureche, cântăm la chitară, ne gâdilăm unii pe alții.

*f? a.tat fe sPectacu]os omul. Sau gânditi^ă *T* - U1 ., Dumnezeu din care a mâinile olarului erau decisive pentru -"131 C Unui pianist- La fel departe ș, acum ne relevă importanta ne **** Gandui noStru merge mai

mMe pi,om,ui de

mestecat Mgandiți-vă că plăcerea pe care o^t v"13^3' opnîi'vă Pufm din mâinilor mamei. Să nu uităm nici de mâinT ' -C datorează m mare parte

- scriem facându-ne viața Z -văta^

b«ne se fac cu dreapMPiar^~;î"»»» credeau că toate lucrurile ca mgerul bun sti p<! umăru| d £ ;ar "" f fac " H"g>- Tot ei iar cel rau pe umărul stâng.

MANA CA O POVESTE

Spu=c5tSîu'r fi fo"K ^ Dragi copii „

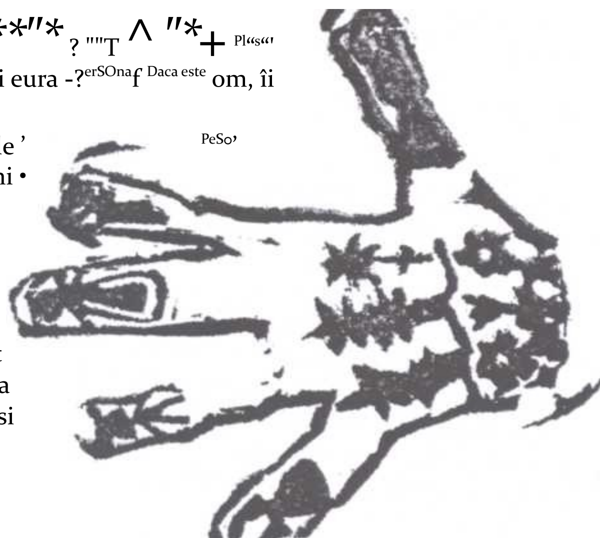
este ^ ^ ^'n sta "ccsma ? DaT^aveti îa înd*'V" se poate

Se cLS poS T**"* ? ""T ^ "*+ Pl«s«' puteti face ochi eura -?erSOnaf Daca este om, îi

PeSo,

naje pot comunica între ele ' Și pot face diverse acțiuni • Pot dansa, pot face gimnastică, pot juca într-o piesă de teatru.

Din desenul redat aici înțelegem că acest exercițiu poate avea ca spațiu de desfășurare si coala de desen. Puneți' o mana pe foaie, iar cu cealaltă raceți-i conturul.

Vă puteți gândi că în podul palmei are loc o acțiune colectivă care implică cele cinci personaje în totalitate. într-un desen cinci extraterestri își admiră nava spațială. în altul, o familie formată din mama, tata și trei copii își decorează casa. Deocamdată abia au terminat de vopsit pe jumătate acoperișul. Al treilea desen este o adevărată carte de povești cu ilustrații. Autoarea, Clara Prager, ne relatează urmatoarele: *Cei doifrați (Ana și Daniel) au plecat în pădure și s-au întâlnit cu vrăjitoarea cea rea. Ea voia să-iprindăpe copii cu ajutorul balaurului. Piticul cel înțelept I-a salvat! Era înțelept!,* concluzionează ea.

Tema mâinii poate căpăta dimensiuni nebănuite. Vă puteți decora camera cu mâini felurite care rostesc povești incredibile. închipuiți-vă, de pildă, că o mână de-a voastră ar avea o viață proprie. Dacă această ființă aparte s-ar gândi într-o bună zi să scrie un jurnal personal ? Ce ar putea să scrie ea acolo despre celelalte organe ale corpului uman cu care trebuie să coexiste; despre cealaltă mână, despre trunchiul omului, despre capul sau ochii acestuia? Cum ar vedea ea activitățile pe care trebuie să le ducă la bun sfârșit.

Gândiți-vă apoi la proverbele pe care le-a inventat înțelepciunea populară. Auzim uneori că cineva și-a făcut-o cu mâna lui. Sau auzim cugetări ca aceasta: „Viața omului, ca oul în mâna copilului." Sau meditați puțin la expresii de genul „a-ți lua viața în propriile mâini".

Lăsați-vă mâinile să compună povești pe care nu uitați să le arătați și altora. O bucurie este cu atât mai mare cu cât este împărtășită.

Copy-paste: Copistul

— Călin Torsan

Nu știam ce să scriu... Și despre ce. Probabil, nici nu trebuia să o fac. Dar promisesem. Mă rog, și asta e la fel de adevărat: îmi încălcasem de nu știu câte ori jurămintele. Probabil că îmi doream să fiu și eu prezent, printre cele ale prietenilor mei, cu un text despre mâini, manualitate sau lucru meșterit.

Mă gândisem să scriu despre degetele mele, curgând și împotmolindu-se deasupra instrumentelor la care cânt. Dar asta vorbea despre mânuire: tot

Cataftcut. De *Ikdneva*^ Știe Să facă ceva cu «m obiect manufacturat.

• «"araderic - ****** P*» * *
• încurajare - _ . '
strânsul mâinii •

Ce ar fi - p me ?J pumni.
^ I ^ a s s

Pâine, una pe care o împlinește*Ti** SoaC D răʼmea să ™i dicteze reteta ei de »<taga, și l| sa,

"t». Precum ,urneso|n|> ^ Pocește

aiura. - Fără sâ știu că El va li cel ca -
Undeva d prUSʼ CM Sill««l P<*ic «*afaS'*??*^ MaS™s S« ndeva prin secolul al vi-Iea. ' al re£e,ui
ostrogot Theodoric.

Dintre o p e r e l e « r t u r a r u l scrie•

»ts?rfrKSSS*'= ==?=SS5^i=3=î
cum sa se întoarcă de bună voie de la r*l P. poare,e î] aud și învață de la el
Ştampile manufacturate
— Cosmin Manolache

Acasă, în casa copilăriei. Doar pentru o noapte și jumătate din ziua de după. Caut cărțile pe care frate-miu, Mânu, le-a obținut ca premiu pentru *Cel mai bun povestitor* — **2.IV.1988**, prima dată — apoi, preț de câteva concursuri. A fost un Michael Phelps al povestirii. Un farsor, eu știind asta, toată familia știind, de fapt, totul. Sărmana învățătoare. Ea nu voise decât să anime un pic atmosfera în clasă, dar dăduse peste cine nu trebuia. Exact personajul de care nu avea nevoie. Frate-miu. Noi, acasă,

ascultam în neștire discuri cu povești la*pick-up,* încât lui Mânu îi intraseră în cap aproape toate. *Verbatim & literatim.* Mai mult chiar, cu intonațiile actorilor cu tot. Vreo patru-cinci concursuri a câștigat. Premiile, niște cărți polițiste. Le-am căutat cu atenție, doar pe cea intitulată *Cazul nr. 13,* de Franz Storch, am găsit-o. Am stat mult în fața rafturilor. îmi mirosea mie că nu voi avea cine știe ce succes și am început să scot carte după carte, să le răsfoiesc, ca în copilărie. Săream din autor în autor ca pe pietrele de râu pentru a ajunge pe celălalt mal. Așa am dat de Mihai Stoian. Două cărți. Una, *Eroare judiciară — documente de viață.* Așa scrie pe copertă, în colțul din dreapta jos, *documente de viață.* în general, mă atrage forma scriiturii. Cartea asta are trei părți. A doua mi s-a părut a fi cea mai interesantă. *Fii, fiice, părinți.* în paranteză, un subtitlu lămuritor, scrie *(variabile).* O poveste fragmentară. O voi lua cu mine, mi-am zis (asta am și făcut). A doua carte e *Meseria mea e viața.* M-a enervat sfârșitul, unde se prosterna documentelor partidului, lui Ceaușescu. Dar, un pic mai înainte de finalul grețos, am găsit ceva bun de notat pentru însemnările astea:

„Frank Letch din Birmingham (Anglia) s-a născut fară brațe. A învățat însă, la perfecție, limbile franceză și spaniolă, izbutind, în cele din urmă, să scrie cu creionul sau creta, ținute între degetul mare și următorul de la piciorul drept. Numit profesor la liceu în localitatea natală. Copiii, de obicei necruțători, privesc cu simplitate evoluția profesorului lor, Frank Letch la tablă, oricât ar fi de stranie pentru alții."

Sosit acasă, la fiicele mele, am început să citesc din secțiunea aceea cu *Fii, fiice, părinți* și am observat că pe prima pagină era semnătura tatei. Acel ceva pentru care făcusem o pasiune toată copilăria, o semnătură care nu arăta la fel ca pe documentele contabile pe care le vedeam aproape seară de seară, la care lucra și acasă. O semnătură destul de complicată, cu un element vertical care aducea cu un penis. Abia acum fac comparația asta, atunci nu-mi

trecuse prin cap asa ceva Dar -

sI=3siiipsHs

cărțile bibliotecii dintfra.geri/^ 43' CU

Pila- Așa am început să m f ~ anul na?te™ lui. Pe altele J tre

admirație creativă. '

.M.E.

(^^u^/^ew; uj sapator ce renaște, apud Walter BeSam^ Păsărele în r„fo ^ a 8 Dasetns):
Femeie a benjamin

adevărată colecție. ^ ^ a*«* ^anteze.

(• * *]

— Șerban Anghelescu

Văd acum cu o claritate orbitoare și dureroasă, totodată, cum această foaie scumpă inimii mele fragile îmi scapă din mâini și trage irezistibil spre Mizil sau spre obscure birturi din Brad. Așteptam să aflu ritmurile arhaice ale mâinilor țărănești întemeietoare de țară și corlată, să simt toate acele torsiuni, forfecări, presiuni și sfâșieri creatoare ale mâinilor sfânt deformate. înainte de a-mi lua definitiv mâinile încerc disperat o ultimă redresare. Citez spre iluminare din ilustrul jupân franțuz care a știut ca nimeni altul să zugrăvească, ador zugrăvirea, oceanul semantic al gestualității dialectice.

„Panurge, fară a scoate o vorbă, a ridicat amândouă mâinile și a făcut acest semn: a lipit unghia degetului arătător al mâinii stângi de unghia degetului mare, în chip de copcă, iar degetele celelalte ale mâinii drepte le-a strâns la un loc întinzând numai arătătorul, pe care îl tot vâra și îl scotea mereu, între cele două degete amintite ale mâinii stângi. Apoi, a întins degetul arătător și pe cel mijlociu al mâinii drepte, desfacându-le cât putea mai mult și îndreptându-le spre Thaumast, ducând degetul cel mare al mâinii stângi la coada ochiului; de aceeași parte a desfăcut palma ca o aripă de pasăre (sau ca o coadă de pește) fluturând-o ușurel încoace și încolo; la fel cu mâna dreaptă, la coada ochiului drept. Thaumast s-a făcut galben la față și a început să tremure."

is

6 diMre * a™» ar

■Mâini de mărţişor Lila Passima